

ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΟΥΚΑ ΜΕΔΙΟΛΑΝΟΥ ΓΑΛΕΑΤΣΟΝ ΣΦΟΡΤΣΑΝ¹

(5 'Απριλίου [1473]).

Jesus.

Illustrissime Princeps et Domine Domine mi post debitam commendationem etc.

El magnifico capita ha messo in executione per me quanto li ha scritto Vostra Excellentia, homo certamente digno et apto a simile officio et obedientissimo al suo Signore et gratioso con li amici et humano et clemente con omni homo, il perchè a sua petitione ho scritto a vostra Illustrissima Signoria quando e la facenda importa e il suo desiderio adimanda in servire a vostra Illustrissima Signoria. Ceterum l'organo et apresso che finito e registri son fatti e adesso attendiamo a fare la cassa e straforare. Abbiamo ancora avolte tutte le canne di tela in su le forme et habiamo cavate alcune dalle forme et sono durissime come osso;

¹ Σώζεται αυτόγραφος ἐν τῷ Archivio di Stato τοῦ Μεδιολάνου ἐν τῷ φακέλῳ Autografi. Uomini celebri. Argiropulo. Φέρει δὲ ὀπισθεν τὴν διεύθυνσιν Ilmo et Excellmo Principi et Domino Domino meo Singularissimo duci inclito Mediolani etc. Καὶ στερεῖται μὲν σημειώματος περὶ τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐστάλη εἰς τὸν δούκα, ἀλλ' ὡς τοιοῦτον ὀρίζει τὸ 1473 ὁ τὴν ἐπιστολὴν ἐκδοῦς *Adr. Capelli Giovanni et Isacco Argiropulo* ἐν τῷ Archivio Storico Lombardo Τόμ. 1Η' σ. 172.

non viddi mai Illustrissimo Signore la più bella cosa che saranno queste canne et bone. La prima è lunga palme sette et quello che è bellissimo in questa cosa tutte sono d'un pezo cioè integre, che a Napoli non le possono fare manco di duo o di tre pezi. Non altro per adesso. Bene valeat Illustrissima Dominatio Vestra *victrix* semper foelix atque beata. Me commendo *eidem*. V Aprilis.

Servitor indignus
Isaacius.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΦΙΛΕΛΦΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΝ¹

Φραγκίσκος ὁ Φίλελφος πατῆρ Ἰωάννη τῷ Ἀργυροπούλῳ
ἱερεῖ τε καὶ κριτῇ τοῦ δημοσίου χαίρειν.

(Ἐξ Μεδιολάνου 13 Ἀπριλίου 1441)².

Κομισάμενός σου τὴν ἐπιστολὴν, ὧ θαυμάσιε, ἤσθην κατ'
5 ἄμφω, τοῦτο μὲν μοι καὶ ὡς ἤκουσαν παρὰ σοῦ, ἀνδρὸς ἀντικρυς
τὰ πρῶτα φέροντος τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι σοφῶν, τοῦτο δὲ ὡς οὕτω

¹ Περιλαμβάνονται ἐν τῷ κώδικι Guelferbytanus (Wolfenbüttel)
Aug. 10. 8, αἰῶνος ιε', καὶ τῷ τῆς ἐν Μεδιολάνῳ βιβλιοθήκης Trivul-
ziana 873 (Scaff. N° 83 Palch. N° 7), αἰῶνος ιε'. Ἐξεδόθησαν δὲ
τινὲς μὲν πλήρεις, τινὲς δ' ἐν μέρει ὑπὸ *Theodor Klette* (Beiträge
zur Geschichte und Litteratur der Italienischen Gelehrten-
renaissance. III. Die Griechischen Briefe des Franciscus
Philelphus. Nach den Handschriften zu Mailand (Trivul-
ziana) und Wolfenbüttel. Greifswald. 1890) καὶ ὑπὸ τοῦ *Legrand*
(Cent-dix lettres grecques de François Filelfe. Ἐν Παρισίοις.
1892), μόνον τὸν κώδικα τοῦ Μεδιολάνου λαβόντος ὑπ' ὄψιν.

Τὴν μὲν ἔκδοσιν τοῦ Klette ἐδήλωσα κατωτέρω διὰ τοῦ K. τὴν
δὲ τοῦ Legrand διὰ τοῦ L. — M = ὁ κώδιξ τῆς Trivulziana. G = ὁ
Guelferbytanus. Οὐδὲν δ' ἐσημείωσα περὶ τῶν ἐμῶν διορθώσεων
περὶ τὴν στίξιν.

² Ἐξεδόθη πλήρης ὑπὸ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 115 κ. ἐ. καὶ ὑπὸ τοῦ
Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 50 κ. ἐ. ὑπ' ἀρ. 24.

1. Ἀργυροπούλῳ KL: ἀργυροπούλῳ M 2. ἱερεῖ KL:
ἱερεῖ M 5. παρὰ σοῦ KL: παρὰ σου M

φράσεως ἔχουσιν ὡς καὶ δοκεῖν ἀκριβῶς ὑπὸ τινος τῶν Μουσῶν
 ἐξεργάσθαι. Καὶ δὴ σου τὸ τῆς φύσεως εὐφυές τε καὶ περιδέξιον
 ἐπεικῶς ἐμακάρισα, ὅτι περ οὕτως ἐν ἀμφοτέροις ἐξαρκεῖς τοῖς
 λόγοις, τῷ τε τῶν ῥητόρων καὶ τῷ τῶν φιλοσόφων, ὡς οὐδ' ἄν
 τις ἕτερος περὶ θάτερον ἤδη χωρὶς. Ὡ Μοῦσαι καὶ Ἑρμᾶ καὶ 5
 Ἀπολλων, οἴους, οἴους ἡμῖν τροφίμους ἀπεργάζεσθε. Καὶ γὰρ
 ἐγὼ τοῖς σοῖς γράμμασιν ἐντυχῶν, ὦ μακάριε, πάνυ γε δὴ ἐδόκουν
 τινὶ τῶν πάλαι ἐκείνων τοῖς ἐλληνικοῖς μάλιστα προσδιατετριφό-
 των λόγοις συνεῖναι. Οὕτω καθάπαξ ἐλληνίζουσα ἦν κατ' ἀκρι-
 βειαν ἢ καλὴ παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴ ἢ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, 10
 ἀπτικίζουσα, καθάπερ τινὸς οὔσα τῶν Ἀθήνησι τοὺς λόγους καὶ
 τὴν φιλοσοφίαν παιδευθέντων.

Τῆς μέντοι γε διαθέσεως, ἣν πρὸς ἡμᾶς ἔχειν φῆς, πολλὴν
 οἶδά σοι χάριν, καὶ σοι πολλὰ πρὸς θεοῦ ἀγαθὰ γένοιτο. Πιστεύω
 δέ σε οὕτω διακεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς, ὅτι περ καὶ ἡμεῖς οὕτως ἔχο- 15
 μεν περὶ σέ· οὐ γὰρ ἄν τὸν ἐμὸν παῖδα Μάριον παρὰ σοὶ φοιτᾶν
 ἐβουλόμην, μὴ τινος καὶ πρὸς τῇ τῶν σῶν ἠθῶν εὐκοσμία, προη-
 γησαμένης σχέσεως ψυχῆς, εἰ καὶ ταχέως ὁ Μάριος, ὡς ἤνεγκεν
 ἢ φήμη ἡμῖν, τὸν τῆς διδασκαλίας ζυγὸν ἀποσεισάμενος, τὸν
 ἄνετον βίον ἠγάπησε, τῆς πατρικῆς σου καὶ γλυκείας ἐπιστασίας 20
 ἀποστάς· ὧ καὶ συνέφερεν ἄν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ πολλῶ μᾶλλον,
 ἐνταῦθα μένειν παρ' ἡμῖν ἢ αὐτόθι παρεῖναι, ἐρήμῳ γε οὕτως ὄντι
 προστάτου. Οὐ γὰρ δὴ μόνον οἷς εἶχεν οὐ προσέθηκεν, ἀλλὰ καὶ
 ἄπερ αὐτόσε ἦλθεν ἔχων ἀφ' ἡμῶν προσαφήρηται. Τί γὰρ ἄν τις
 οὐ λέγοι τᾶληθῆ πρὸς σέ, φίλον γε πάλαι ὄντα καὶ ἄνδρα καλὸν 25
 κάγαθόν; Ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλις.

Διάγει αὐτόθι παρὰ τῷ τῶν Ἐνετῶν λεγομένῳ βαίλῳ Πέτρος

3. ὅτι περ L: ὅπερ K ἔξαρκεῖς K: ἐξαρκοῖς L 5. Ἑρμᾶ L:
 Ἑρμᾶν (sic) K: ἐρμᾶν M 8. προσδιατετριφότων MGK: προσ-
 διατετροφότων L 9. καθάπαξ L: καθ' ἅπαξ K 11. καθάπερ τι-
 νὸς KL: καθάπερ τινος M 13. φῆς L: φῆς K 14. οἶδά KL: οἶδα M
 17. μὴ τινος M: μοί τινες G κατὰ K 19. τὸν τῆς L: τὸ τῆς K

τις ὁ Περλέων, νεανίσκος τὴν ἀρετὴν ἐν τοῖς μάλιστα ἀσπαζόμε-
 νος, ὄν καὶ τοῖς ἡμετέροις υἱέσιν εἰκότως συναριθμῶ. Καὶ γὰρ οὐ
 μόνον ἐμοὶ ἐγένετο μαθητῆς, ἀλλὰ καὶ πλείστα ἡμᾶς ἀγαπᾶ τε
 καὶ φιλεῖ, μᾶλλον, ὡς λόγον εἰπεῖν, ἢ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ὥστε
 5 κάμοῦ κελεύοντος ἕτοιμος οὗτος κἂν εἰς πῦρ κατὰ παροιμίαν ἐμ-
 βῆναι· καὶ, ὡς οἶμαί γε, εὖ τε καὶ καλῶς οὕτως ἔχει· ὁ μὲν γὰρ τὴν
 ὕλην οἶονεὶ μόνην δέδωκεν αὐτῷ τοῦ εἶναι, ἡμεῖς δὲ τὸ εἶδος, τι-
 μιώτερον δὲ πολλῷ τὸ εἶδος, ὡς οἴσθα, τῆς ὕλης· εἶπερ ἐκείνη
 μὲν ἐφίεσθαι δοκεῖ τοῦ εἶδους μᾶλλον, τοῦτο δὲ ἐκείνης ἦττον.
 10 Τιμιώτερος οὖν νομισθεῖη ἂν τῷ Πέτρῳ ὁ τό γε κρεῖττον αὐτῷ
 καὶ τιμιώτερον παρεσχηκῶς καὶ κατὰ τὸ εἶκος ἄρα ἤδη καὶ φιλ-
 τερος. Τοῦτον τοίνυν συνίστημί σοι, ὦ φίλτατε, ὡς ἐμὸν φίλον
 τε καὶ υἱὸν ἐμοὶ μὲν ὄντα, σαυτῷ δὲ ἐσόμενον, εἶπερ καὶ σὺ τῷ
 ἐμῷ χρώμενος παραδείγματι διδάξεις αὐτόν. Διατρίβει γὰρ παρ,
 15 ὑμῖν τῆς ἐλληνικῆς μαθήσεως ἕνεκεν, οὐκ ἄμοιρος ἐλθὼν τῶν
 Μουσῶν. Ἐρρωσο.

Μεδιολάνοθεν, ταῖς εἰδοῖς Ἀπριλίου, ἔτει ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννή-
 σεως χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ πρώτῳ.

2.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 5 Νοεμβρίου 1457)¹.

Φραγκίσκος ὁ Φίλελος Ἰωάννη τῷ Ἀργυροπούλῳ χαίρειν.

20 Βουλόμενος ἔγωγε καὶ τοῖς τῶν Ἑλλήνων μέλεσιν ἄλλοις τε
 καὶ ἄλλοις καὶ τὰς λυρικὰς ἡμετέρας χρῆσθαι ᾠδὰς, γέγραφέ σοι

¹ Εὗρηται ἐκδεδομένη ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἂν. σ. 131 καὶ ὑπὸ τοῦ
 Legrand ἐνθ' ἂν. σ. 90 ὑπ' ἀρ. 48.

1. Περλέων ἔγραψα: Περλέων K: ὁ Περλίων L 5. κἂν M
 κατὰ L: λείπει ἐν τῷ G κατὰ K 13. τε L: λείπει K 14. δι-
 δάξεις ἔγραψα: διδάξης KL 15. ἕνεκεν L: εἵνεκεν K
 ἄμοιρος L: ἄμειρος K 21. ἡμετέρας KL: ἡμετερας M

διὰ στίχων, ὡς οἴσθα, τὸ παρὸν ἐλεγείον, τὴν ἡμετέραν δηλονότι
 φιλίαν πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναργῆ ποιησόμενος. Μὴ θαύμαζε δὲ μου-
 σικώτατος ὢν τὴν ἐμὴν ἀμουσίαν· Λατῖνος γὰρ ὑπάρχων αὐτὸς,
 οὐ δὴ πάμπαν δύναμαι ἐλληνίζειν. Ἄλλις δὲ ὑμῖν τοῦ ἐπαίνου, ὅτι
 ἔξεστιν ἐν τοῖς ἡμετέροις τολμᾶν καὶ τι τὸ μὴ ὄν πάντη κοινὸν 5
 τοῖς πολλοῖς. Σὺ μὲν οὖν, ὦ φίλτατε, ποιήσεις πρᾶγμά μοι πο-
 θεινὸν, τὴν σοῦ διάνοιαν περὶ τούτου δηλώσων· τὰ γὰρ φαινόμενά
 σοι γενήσεται μοι χρησμός δελφικός. Ἐρρωσο.

Μεδιολάνοθεν, ταῖς νύκταις Νοεμβρίου αὐνζ'.

3.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 13 Νοεμβρίου 1457)¹.

10

Φραγκίσκος ὁ Φίλελφος Ἰωάννη τῷ Ἀργυροπούλῳ χαίρειν.

Ἐπέστειλά σοι μὲν καὶ πρότερον, οὔθ' ἄλλις δὲ, οὔτε πρὸς τὰ
 ἔμοιγε ἀναγκαῖα ἐπέστειλα, ἀλλὰ οὔτ' ἔτι πρὸς τὰ σοί. Οἴσθα
 μὲν οὖν, ὅτι ἀπελθόντι σοι ἀφ' ἡμῶν τέτταρα ὑπάρχειν εἶπον ἐγὼ,
 ἅπερ ἂν χαρισάμενός μοι πρᾶγμα ἐποίεις ἐν τοῖς μάλιστα ποθει- 15
 νόν, τὴν ἅπασαν δηλονότι περὶ τῶν πέντε διαλέκτων γραμματικὴν
 πραγματείαν, ἐν πρώτοις δὲ τὴν αἰολικὴν, καὶ δεύτερον περὶ πο-

¹ Εὑρηται ἐκδεδομένη ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 132 κ. ε. καὶ
 ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 92 ὑπ' ἀρ. 50.

2. ἐναργῆ KL: ἐνεργῆ M 4. ὑμῖν L: ἡμῖν K 5. καὶ
 τι KL: καὶ τὶ M 6. πολλοῖς KL: καλοῖς πολλοῖς ἐν τῷ G
 κατὰ K πρᾶγμά KL: πρᾶγμα M 7. τὴν σοῦ KM: τὴν
 σου L 8. ἔρρωσο LM: ἔρρώσο M 9. Νοεμβρίου KL:
 νουεμβρίου M 13. τὰ σοὶ KM: τὰ σοι L 16. γραμ-
 ματικὴν L: γραμματικῶν K

σότητος συλλαβῶν, καὶ τρίτον περὶ προσωδιῶν, τὸ τελευταῖον δὲ περὶ συντάξεως. Ταῦτα γὰρ ἔφης παρεῖναι πάντα γε, ἄλλα μὲν σοὶ, ἄλλα δὲ φίλοις τισί. Σπουδαῖον τοίνυν, ὦ φίλων ἄριστε, γενέσθαι μοι αὐτὰ ὅσον δύνασαι τάχιστα.

5 Καὶ ταῦτα μὲν ἐμά. Νῦν δὲ περὶ σοῦ ἄκουσον διὰ βραχέων. Ἐρωτήσαντι πάνυ γε πολλάκις ἐμοὶ περὶ τῶν σῶν πραγμάτων ἀπαγγέλλουσιν ἅπαντα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἐμὴν, καὶ ὅτι ἔχεις εὖ καὶ καλῶς κατὰ σῶμα, καὶ ὅτι παρὰ πᾶσί τε καὶ ἐν πᾶσιν εὐδοκίμεις. Ἄπερ δὴ κακούων αὐτὸς καθ' ὑπερβολὴν ἤδομαι· ἐν δὲ καὶ
10 μόνον λυπεῖ οὐκ ὀλίγους, ὅτι τὰ τοῦ καλοῦ καγαθοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου Λεονάρδου τοῦ Ἀρρητίνου γεγραμμένα ἀποδοκιμάζων διάγεις· ἄλλὰ μὴ ποιεῖ τοῦτο σὺ, ὦ φίλτατε ἄνερ· μᾶλλον δὲ ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος, ἐπαίνει καὶ αὐτὸς, σοφὸς ὢν. Ὁ ἀνὴρ γὰρ ἐκεῖνος τοιοῦτος τὴν φήμην παρὰ Λατίνοις ἐγένετο ἅπασιν, ὥστε καὶ,
15 καθ' Ὁμηρον, τὸ κλέος οὐρανὸν ἤκει. Ἐν δὲ αὐτὸς ὁμολογεῖν τοῦτο οὐκ ὀκνῶ, ὅτι οὐδεὶς ἐκείνου μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἐφάνη ἐν τοῖς λογίοις ὠφελιμώτερος ἀνὴρ. Καὶ ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν κατὰ νόμον φιλίας. Ἐρρωσο.

Μεδιολάνοθεν, ταῖς εἰδοῖς Νοεμβρίου, ἔτει αὐνζ'.

1. συλλαβῶν KL: συλλαβῆς M 2. ἄλλα KL: ἀλλὰ M
μὲν σοὶ KM: μὲν σοι L 3. ἄλλα KL: ἀλλὰ M 5. ἐμά KL:
ἐμά M 8. ἐμὴν KL: ἐμὴν M 8. πᾶσί τε KL: πᾶσι τὲ M
10. λυπεῖ L: λυπεῖν KM 11. Λεονάρδου L: Λεωνάρδου KM
'Αρρητίνου KL: ἀρρητίνου M 12. ἄνερ KL: ἔνερ M
17. λογίοις KL: λογίοις et avec le premier i en surcharge
κατὰ L ἀνὴρ KL: ἀνὴρ M ταῦτά σοι L: ταῦτα σοὶ KM
18. Ἐρρωσο KL: ἔρρώσο M

4.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 26 Φεβρουαρίου 1458)¹.

Φραγκίσκος ὁ Φιλέλφος Ἰωάννη Ἀργυροπούλω χαιρεῖν.

Ἰάκωβος Ἀκτίολος ὁ τὴν παρ' ἐμοῦ ἀποδιδούς σοι ἐπιστολὴν νεανίσκος ἐστὶν ἐν τοῖς πρώτοις καλὸς τὰ τε ἤθη καὶ τὴν περιλογιότητα σπουδῆν. Τοῦτον τοίνυν, ὄντα ἐμὸν, ἔτι δὲ καὶ σὸν γενέσθαι βουλόμενον, συνίστημί σοι παντὶ τοῦ κοινοῦ ἡμῖν καθήκοντος σθένει. Ἐν πάσῃ πόλει καὶ δήμῳ ἀγαθῶν γε δεῖ φίλων, 5 μάλιστα δὲ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ· αὐτόθι γὰρ αἰεὶ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων πέφυκεν εἶναι καὶ πάντα μεστὰ ταραχῆς. Ἐγὼ μὲν οὖν μέχρι τοῦ νῦν μίαν καὶ μόνην τυγχάνω λαβῶν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν, καὶ ταύτην μὲν ἐπαινοῦσαν ἡμᾶς οὐ κατ' ἀλήθειάν γε, 10 ἀλλὰ κατ' εὐνοίαν, οὐδὲν δὲ περὶ τῶν τῇ ἐμῇ ἐφέσει συντεινόντων ἀναγγέλλουσαν. Ἐπέστειλα γάρ σοι αἰτῶν ἂν ἔχῃς τι οὐ κοινὸν τοῖς πολλοῖς περὶ ποσότητος συλλαβῶν καὶ περὶ προσωδιῶν, ἔτι δὲ καὶ περὶ λόγου συντάξεως καὶ περὶ τῶν πέντε διαλέκτων διαφορᾶς, μάλιστα δὲ περὶ τῆς αἰολικῆς· πρὸς ταῦτα γοῦν γράψας τὸ ἀκριβές, πρᾶγμα ποιήσεις ἡμῖν οὐκ ἀναγκαιότατον μόνον, 15 ἀλλὰ καὶ ὡς ἥδιστον. Ἐρρωσο.

Μεδιολάνοθεν, τῇ δ' ἡμέρᾳ πρὸ Μαρτίου καλενδῶν, ἔτει αὐνῆ'.

¹ Εὑρήται ἐκδεδομένη ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 100 ὑπ' ἀρ. 53 καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 134.

1. Ἰωάννη KL: ἰόαννη M 2. ἐμοῦ KL: ἐμου M 3. τὰ τε KL: τὰ τὲ M 9. οὖν L: οὖν M 10. ἐπαινοῦσαν L: ἐπαινοῦσάν M 12. ἔχῃς L: ἔχεις KM 13. συλλαβῶν L: συλλαβῆς KM 14. συντάξεως L: καὶ συντάξεως K 15. διαφορᾶς L: διαφόρας K γοῦν L: γοῦν M 16. ἀκριβές L: ἀκριβές M 17. ὡς ἥδιστον. Ἐρρωσο L: ὡσήδιστον ἔρρωσο M

5.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 4 Ὀκτωβρίου 1458)¹.

Φραγκίσκος ὁ Φιλέλφος Ἰωάννη τῷ Ἀργυροπούλῳ χαίρειν.

Ὁ ἀποδιδούς σοι τὴν ἐπιστολὴν Γεώργιος Ἀλεξανδρινὸς ἐγένετο ἡμῖν μαθητής· ἐστὶ δὲ νεανίσκος καλὸς καὶ οὐκ ἄμοιρος τῶν Μουσῶν. Οὗτος οὖν τῆς σῆς ἐρῶν ἀρετῆς τε καὶ σοφίας ἔρχεται εἰς Φλωρεντίαν· συνίστημί σοι τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐμὸν μαθητὴν γεγονότα πρότερον, ἤδη καὶ σὸν γενησόμενον. Ἡμεῖς γὰρ ἄλλα δὴ πράττομεν. Ἐρρωσο, φίλη κεφαλὴ.

Τῇ πρὸ τῶν Ὀκτωβρίου νωνῶν τετάρτη, ἔτει αὐνῆ'.

6.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 11 Ὀκτωβρίου 1466)².

Φραγκίσκος ὁ Φιλέλφος Ἰωάννη Ἀργυροπούλῳ χαίρειν.

10 Γεώργιον μὲν Ἀσάνην, ὃν συνέστησάς μοι δι' ἐπιστολῆς σου τῆς ἠδίστης, εἶδόν τε ἀσμένως καὶ, ὡς εἰκὸς, ἐδεξάμην ἀσπα-

¹ Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 103 κ. ε. ὑπ' ἀρ. 57 καὶ ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 136.

² Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 125 ὑπ' ἀρ. 73 καὶ ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 148.

2. Ἀλεξανδρινὸς L: Ἀλεξανδρινός K ἐγένετο KL: ἐγένετο M 4. ἀρετῆς KL: ἀρετῆς M 7. ἄλλα KL: ἀλλὰ M

8. Τῇ KL: τῇ M 9. Ἰωάννη L: Γεωργίῳ Ἰωάννη M

11. τε ἀσμένως KL: τὲ ἀσμένως M

σίως· ἐγενόμην δὲ καὶ συνεργὸς αὐτῷ δι' ἐμῶν γραμμάτων ὅσον
οἶός τε ἦν. Τί γὰρ ἂν ἄλλο καὶ δυναίμην ἐν τοιούτοις κλύδωσι
καιρῶν; Κατοικτεῖρω μὲν οὖν τὴν τοιούτων ἀνδρῶν δυστυχίαν·
ψέγω δὲ τὴν εὐτυχούντων πρὸς αὐτοὺς ἀμέλειαν, ἄλλως τε τῶν
οὐκ εἰδόντων τὸ σοφὸν ἐκεῖνο, τὸ εἰμαρμένον ἤξειν. Καὶ περὶ τού- 5
των μὲν ἄλλις. Συνήδομαι δὲ σοι, ὦ φίλτατε, τῆς παρουσίας ὑμῖν
εὐδαιμονίας, ἣν καὶ αἰδίον διαμένειν εὐχομαι. Πλὴν ἐν τούτῳ
δέομαί σου, ἵνα καὶ περὶ ἡμῶν ἐν καιρῷ λόγον τινὰ ποιήσης
πρὸς τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα Πέτρον τὸν Μεδίκτην. Οἶδε γὰρ
καὶ αὐτὸς ἀκριβῶς ὅσον ἡμῖν πολλάκις ὑπεσχέθη. 10

Πρὸς τούτοις δ' ἂν ἐβουλόμην ὑπάρξειν ἡμῖν Ἐτυμολογικὸν
ἐκεῖνο τὸ ἀρχόμενον Ἄλφα παρὰ τὸ ἀλφῶ τὸ εὐρίσκω. Τοῦτο γοῦν
ἐάν ἐστὶν αὐτόθι, διὰ τῶν σῶν γραμμάτων ἐμοὶ δηλώσας, πρᾶγμα
ποιήσεις τῷ φίλῳ σου ποθεινόν. Ἐρρωσο, χρυσεῖα μοι κεφαλῇ.

Μεδιολάνοθεν, τῆ ε' πρὸ τῶν εἰδῶν Ὀκτωβρίου, ἔτει αὐξς'. 15

2. κλύδωσι KM: κλύδοσι L 3. δυστυχίαν KL: δυστυ-
χειάν M 4. αὐτοὺς KL: αὐτους M 6. μὲν L: λείπει K
φίλτατε KL: φίλτατὲ M 7. εὐδαιμονίας KL: εὐδαίμονίας M
αἰδίον KL: αἰδιὸν M 10. ἀκριβῶς KL: ακριβῶς M
11. δ' ἂν KL: δὲν M 12. εὐρίσκω KL: εὐρισκω M 13. ἐάν
ἐστιν L: ἐάν ἐστὶν KM 14. ἔρρωσο KL: ἔρρώσο M

7.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 22 Ἰουνίου 1469)¹.

Φραγκίσκος ὁ Φίλελφος Ἰωάννη τῷ Ἀργυροπούλῳ χαίρειν.

Ἀκούσας ἐγὼ τὴν καλλίστου σου καὶ ἠγαπημένου παιδὸς
κατὰ Ῥώμην νεωστὶ ἄωρον τελευτὴν, καὶ συνήλγησά σοι, ὡς
δέον, τῆς συμφορᾶς καὶ οὐκ ὀλίγον ἐδάκρυσά· τοῦτο γὰρ καὶ ἡ
6 φίλια ἡμῖν καὶ τὸ τῆς φύσεως ἀσθενὲς προεξένησεν· οὔτε γὰρ
σιδηρίτις ἡμῖν ἢ καρδία οὔτε θηριῶδες τὸ ἦθος,

« ἄλλ' ἦτοι θάνατον μὲν ὁμοῖον, καθ' Ὅμηρον, οὐδὲ θεοὶ περ
καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύνανται ἀλαλκέμεν, ὅπποτε μὲν δὴ
μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο ».

10 Διὸ πρέπει ἡμῖν, ὦ φίλτατε, εἴπερ γε φρονοῦμεν καλῶς, μετρίως
φέρειν τὰ δοθέντα παρὰ θεοῦ, ἐπεὶπερ οὐδὲν ἄνευ τούτου συμβέ-
βηκε τοῖς ἀνθρώποις· ἀτὰρ θεὸς καὶ, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἄλλοτ' ἄλλῳ

Ζεὺς ἀγαθὸν τε κακὸν τε διδοῖ· δύναται γὰρ ἅπαντα.

Ἀφείλετο τοίνυν σοι ἢ παρὰ θεοῦ εἰμαρμένη τὸν προσφιλέ-
15 στατον παῖδα· ἀλλὰ χᾶτερον ἔχεις εὐσεβῆ τε καὶ συνετόν· ἔχεις
καὶ θεοῦ εὐεργεσία ἄλλα πολλά τε καὶ καλά· τούτοις χρῆσθαι

¹ Εξεδόθη ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 142 κ. ε. καὶ ἐν μέρει
ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 156.

2. σου KL: του M 5. προεξένησεν ἔγραψα: προσεξένισεν
M: προύξένισεν L: ἐν τῷ ἀνεκδότῳ μέρει K 6. σιδηρίτις L:
σιδηρίτης, M 8. ἀλαλκέμιν ἔγραψα: ἀλάλκεμεν L: ἐν τῷ ἀνεκ-
δότῳ μέρει K ὀπποτε L: ὀπποτε M 9. τανηλεγέος L:
τανυλεγέος M 11. δοθέντα L. δωθέντα M ἄνευ L: ἀνεὺ M

χρεῶν καὶ χάριν εἰδέναι τῷ θεῷ. Καὶ γὰρ, ὡς οἶσθα, οὕτως

... οὐ πάντεσσι θεοὶ χαρίεντα διδοῦσιν
 ἀνδράσιν, οὔτε φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας, οὔτ' ἀγορητύν.
 Ἄλλος μὲν γὰρ τ' εἶδος ἀκιδνότερος πέλει ἀνήρ,
 ἀλλὰ θεὸς μορφήν ἔπεσι στέφει, οἱ δέ τ' ἐς αὐτὸν
 τερπόμενοι λεύσσουσιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύει,
 αἰδοῖ μιλίχρη, μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν,
 ἐρχόμενον δ' ἀνά ἄστῳ θεὸν ὡς εἰσορόωσιν.
 Ἄλλος δ' αὐτ' εἶδος μὲν ἀλίγκιος ἀθανάτοισιν,
 ἀλλ' οὐ οἱ χάρις ἀμφὶ περιστέφεται ἐπέεσσιν.

5

10

Ταῦτα μὲν τοίνυν σὺ σοφὸς ὢν καὶ τὰ τοιαῦτα διανοούμενος οὐ
 χρῆση παραμυθία. Εἶεν. Οὐ γὰρ λανθάνει ἡμᾶς τό τε μεγαλόψυ-
 χόν σου καὶ τὸ καρτερικόν καὶ τὸ φρόνιμον κατὰ πᾶσαν περίστασιν.

Ἄκουσον νῦν τὸ ἐμόν. Ζητῶ παρὰ τῶν αὐτόθι κρατούντων
 δημοσίας πίστεως γράμματα. Ἀναγκάζομαι γὰρ ἰδίας πράξεως
 χάριν εἰς Σήνην ἀπελθεῖν, ἐπανελευσόμενος καὶ σὺν τάχει Μεδιο-
 λάνοσε. Περὶ δὲ τούτου κατ' ἀκρίβειαν γέγραφα εἰς τὸν τε κορυ-
 φαῖον ἄρχοντα Πέτρον Μεδίκτην καὶ πρὸς τὸν καλὸν κάγαθόν ἱπ-
 πέα χρυσοῦν Θωμᾶν Σωδερίνον.

Ἄξιῳ δὲ καὶ σὲ παντὶ σθένει σπουδάσαι ὑπὲρ ἡμῶν, τοῦτο δὲ
 καὶ λαθραίως διὰ τοὺς ἐπιβούλους· οὐ γὰρ ἀγνοεῖς τὰ ἡμέτερα.
 Ἐρρωσο, φίλη κεφαλή.

Μεδιολάνοθεν, τῇ δεκάτῃ πρὸ Ἰουνίου καλενδῶν, ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ
 γεννήσεως αὐξήθ'.

3. ἀγορητύν L: ἀγορήπιν K 6. λεύσσουσιν L: λεύσου-
 σιν M 7. μετὰ L: μετα M 8. ἐρχόμενον ἔγραψα: ἐρχόμε-
 νοι L: λείπει K ὡς L: ὡς K 9. αὐτ' ἔγραψα: αὐ L: λείπει K
 10. ἀμφὶ περιστέφεται ἔγραψα: ἀμφιπεριστρέφεται L: ἐν τῷ ἀνεκ-
 δότῳ μέρει K 15. ἀναγκάζομαι L: ἀναγκαζομαι K 20. καὶ σὲ M:
 καί σε L ὑπὲρ L: ὑπερ M 21. λαθραίως KL: λαθρέως M
 ἡμέτερα L: ἡμέτερα K 22. Ἐρρωσο L: ἔρρώσο M

8.

(Ἐκ Μεδιολάνου, 18 Ἰουλίου 1474)¹.

Φραγκίσκος ὁ Φιλέλφος Ἰωάννη Ἀργυροπούλῳ χαίρειν.

Ἰδὼν μὲν ἐγὼ ὡςπερ ἐν ἡλίου λαμπηδόνι τὴν ἀγάπην σου
 πρὸς ἐμέ, ἠγησάμενος δὲ ὅτι καὶ τὴν ἡμετέραν εὐνοίαν περὶ σέ
 ἐκ τῶν πρόπαλαι κατορθωμάτων ἡμῶν οἶσθα σαφῶς, ἀφικνοῦμαι
 5 νῦν καὶ μετὰ θάρσους πάνυ γε πολλοῦ, τῇ τε φροντίδι σου καὶ
 φρονήσει χρησόμενος παρὰ τῷ αὐτόθι ἀρχιερεῖ. Οὐ γὰρ ἀγνοεῖς,
 οἶμαι, πῶς ἐνταῦθα διάγομεν, ἐπεὶ ἐκ τοῦ κοινοῦ παιδός, τοῦ κα-
 λοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ νεανίσκου Ἰσακίου, μεμάθηκας ἅπαντα· οἶδε
 γὰρ τὰ παρ' ἡμῖν ἀκριβῶς. Τί γοῦν βουλόμενος γράφω; Ποιήσῃν
 10 σε λόγον ἐν δέοντι ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ἀρχιερέα καὶ παρακινήσῃν
 αὐτὸν πρὸς τὴν τῶν Μουσῶν ἀρμονίαν ἀπὸ τῆς καλογερικῆς λεγο-
 μένης ἀμουσίας. Παμμέγιστός τις ὢν ὑπάρχει αὐτός, ὁμολογῶ,
 καὶ λαμπρότατος ἀνὴρ περὶ πᾶσαν φυσικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς
 θείας ἐπιστήμας· ἀλλὰ χρὴ κοσμεῖν ταύτας ταῖς ἡδέλαις φωναῖς
 15 τῶν Μουσῶν· τούτων γὰρ ἄνευ πᾶς λόγος ἀγροικότατος πέφυκεν
 εἶναι. Πῶς ἄρα τοῦτο ποιεῖν νομιστέον, ἐὰν τῶν Μουσῶν τοὺς
 ὑπηρέτας οὐκ ἀσπάζεται μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀσπά-
 ζεται δὴ καὶ τιμᾶ· τὰ δ' ἄλλα σε τοσοῦτον ὄντα καὶ τοιοῦτον τὴν

¹ Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 178 ὑπ' ἀρ. 101 καὶ κατὰ
 μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 169.

2. μὲν L: λείπει K λαμπηδόνι KL: λαμπηδῶνι M

5. πολλοῦ KL: πολλου M 6. ἀρχιερεῖ KL: ἀρχιερεὶ τοῦ
 πρώτου εἰ διαγεγραμμένου M 10. παρακινήσῃν L: παρακι-
 νεῖν K 11-12. λεγομένης L: ἐν τῷ ἀνεκδότῳ μέρει K 13. πᾶ-
 σαν L: πᾶσασαν M: ἐν τῷ ἀνεκδότῳ μέρει K 18. ἄλλα σε L:
 ἀλλ' ἄσε M: ἐν τῷ ἀνεκδότῳ μέρει K

τε γλῶτταν καὶ τὴν σοφίαν οὐ λέλησται. Ποίησον τοίνυν ὑπὲρ ἡμῶν ὅσον ἀπαιτεῖ λόγος τε καὶ νόμος φιλίας. Ἔρρωσο.

Μεδιολάνοθεν, τῇ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ πρὸ Αὐγούστου καλενδῶν, ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως αὐοδ'.

9.

(Ἐκ Βονωνίας, 30 Ἰουνίου 1475)¹.

Φραγκίσκος ὁ Φιλέλφος Ἰωάννη Ἀργυροπούλω χαίρειν.

5

Συνέτυχον περὶ σοῦ ἐς Φλωρεντίαν ἐλθὼν τῷ τε Λαυρεντίῳ Μεδίκῃ, ἀνδρὶ περιφανεῖ τε καὶ ἀρίστῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις σου φίλοις τε καὶ γνωρίμοις, μηθὲν ὄλως παρελθὼν ὅσα πρὸς σου τὴν ἀξίαν συμφέρειν ἐνόμισα. Ἀσπάζονται μὲν οὖν ἅπαντες τοῦνομά σου καὶ τὴν σοφίαν ἐπαινοῦσι· σαφὲς δὲ ἄλλο μηθὲν ἀποφαίνονται. Ἡ 10 παρουσία σου, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, πολλὴν ῥοπὴν ἔξει πρὸς τὸ πέρασ ἀφίξεσθαι. Ἔρρωσο.

Βονωνίαθεν, πρὸ τῶν Ἰουλίου καλενδῶν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως αὐοε'.

¹ Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 182 ἐν ἀρ. 103 καὶ ὑπὸ Klette ἐνθ' ἀν. σ. 170.

1 οὐ L: οὐ M λέλησται ἔγραψα: λέληται M: λέλεκται L:
ἐν τῷ ἀνεκδότῳ μέρει K 2. λόγος L: λογος M Ἔρρωσο L:
ἔρρώσο M 3. πέμπτῃ L: πρώτη K 6 τῷ KL: τῷ M
8. τε KL: τὲ M πρὸς σου L: προς σου M: πρὸς σοῦ K
10. μηθὲν L: μηδὲν K 11. ἔμοιγε L: ἐμοὶ K 12. ἀφί-
ξεσθαι K: ἀφίξαι L Ἔρρωσο KL: ἔρρώσο M